

'Eindelijk een écht kut-blad'

Slogan op het eerste nummer van Goedele

'Je ziet nu vaak jonge koks die het verschil niet kennen tussen een tong, een schartong en een pladijs, omdat al hun vis panklaar gefileerd in een plastic zakje geleverd wordt. Dat is natuurlijk een beetje de vloek van de industrialisatie. Het komt allemaal anoniem en geprefabriceerd binnen: stukken geperste witte vis, koolvis, of die victoria-baars. Verschrikkelijke vis, kweekt als ratten, vreet een heel Afrikaans meer leeg, een ecologische ramp, en is bovendien niet te eten.'

Peter Goosens in
De Morgen 19 juli

'Het MSC-label is slechts één van de labels, waar je bovendien voor moet betalen. Wij pleiten voor een Europees label met duidelijke richtlijnen.'

Willy Versluys in
Brugsch Handelsblad, 16 mei

'Een arbeider die in een fabriek staat of op een bouwwerf werkt; voelt zich door de socialist in de kou gezet. (...) Die madame daar, Gennez. Daar versta ik geen kloten van als die op tv is. En ik ben links hé! Ik draag zelfs links.'

Arno in De Morgen, 19 juli

'Consumenten zijn niet meer zo dom als vroeger.'

Marketingstrateeg Joseph Jafe in
Media.com, 5 september

'De Vlaamse burgers zijn geen radicalen, ook zij willen een gemeenschappelijk Belgisch project.'

Joëlle Milquet in
De Morgen, 6 september

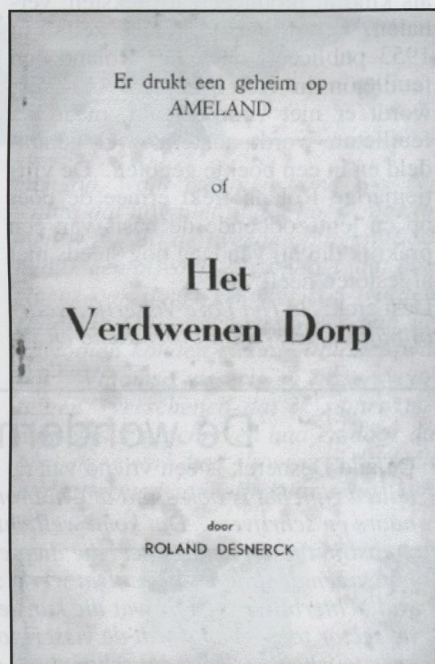
Roland Desnerck:

'Mijn memoires schrijven?

Daarvoor heb ik nòg een leven nodig.'

DE VISSERIJ LEVERT meer op dan vis alleen. Vis is de basis van ons bestaan, maar daar bovenop wordt een hele gemeenschap gebouwd van toeleveranciers, afnemers, scheepsherstellers, nettenbreiers, kaderpersoneel, ambtenaren... Daar houdt het niet op: de visserij kent ook haar eigen verzamelaars, volkskundigen, kunstenaars, liefhebbers, zeezotten en kaailopers... Zij geven aan de sector smaak, zoals het zout dat doet aan de patatten.

Roland Desnerck (70) is zo'n smaakmaker. Sinds jaar en dag verzamelt hij de woorden, spreuken en gezegden waarmee de Oostendse vissers zich op zee en aan de wal verstaanbaar maken. Daarenboven hebben zijn vader en hij een rol gespeeld in de ontstaansgeschiedenis van het Nationaal Visserijmuseum van Oostduinkerke. Hij schreef verschillende boeken over de visserij en produceerde een CD waarop ook oude visserliederen te horen zijn. Desnerck heeft meer dan zijn steentje bijgedragen om het reilen en zeilen van de laatste Vlaamse jagers te ver-
eeuwigen.

Het eerste boek van Roland Desnerck werd gepubliceerd toen hij nog een tiener was.

DE ANTWERPSE VOLKZANGER Wannes Van De Velde heeft een lied onder de titel *'Ne zanger is een groep'*. Daar-aan moest ik denken toen ik de gastvrije woning van het gezin Desnerck verliet. Zoals de bakker een *'bakkerin'* nodig heeft, zo geldt dat ook voor een intellectuele octopus als Roland. Ten huize Desnerck is het echtgenote Marie-Jeanne Clement die er als het ware de schrijverspraktijk be-heer(s)t. Dat blijkt alvast uit de vele tussenzinnen die ik tijdens het interview mocht noteren. Roland: *'Marie-Jeanne hebben we nog posters liggen? En elastiekjes om er rond te doen?'*, *'Marie-Jeanne, wanneer zijn we terug thuis uit Frankrijk?'*, *'Marie-Jeanne, hebben we hier nog een exemplaar van dat boek liggen?'*, *'Marie-Jeanne, hebben we nog een foto van...'*. Mannen!

De laatste vuurtorenwachter

Hij heeft er nog een foto van. Daarop staat het echtpaar Pol Desnerck en Ernestina Devriendt, overgrootouders. Stamvader Pol heeft een band met de

Alle industriële en scheepsherstellingen

— mechaniek en plaatwerk.

H. Baelskaai 22, 8400 Oostende.

Tel. 059 33 22 15

Fax: 059 33 01 55

GSM Johan (0477) 31 54 15

GSM Ludo (0477) 33 54 35

**BEMA
DOET
HET!**

Vuurtorenwachter Pol Desnerck en Ernestina Devriendt, overgrootouders van Roland Desnerck.

visserij, want hij is vuurtorenwachter. Desnerck: *'Het koppel woonde op de Oostendse wijk Het Hazegras en in de Oude Vuurtorenwijk, bekend als het Negerdorp, maar ook vele jaren in Vlissingen waar Pol een van de zeelieden was die de loodsden naar de vrachtschepen moest roeien.'*

Gaston

Grootvader Arie werd in Vlissingen uit die Oostendse ouders geboren. Later keert Arie terug naar Oostende waar hij een betrekking krijgt aan de Demeybruggen, de alombekende Oostendse 'Tettebrugge'. Aan die tettenbrug wordt vader Gaston geboren, een merkwaardig man die ook voor een merkwaardig nageslacht zal zorgen.

Desnerck: *'Mijn vader was een schilder-letterzetter die zijn beroep op de Oostendse scheepswerven van Beliard*

uitoefende. Later werd hij stadsarbeider. Maar zijn activiteiten stopten niet na de dagtaak. Mijn ouders hadden een breed sociaal-cultureel leven. Ze zongen in het koor "Het loze vissertje", vader bouwde scheepsmodellen en hij schreef. Hij was wat we een intellectuele arbeider kunnen noemen, want hij publiceerde drie boeken, waaronder een over de strandvisserij. Dat waren eenvoudige mensen, maar ze hadden een open geest en er was veel aandacht voor taal, ambacht, kunst en cultuur. Ik ben er opgegroeid tussen het bureau, de scheepsmodellen en de bibliotheek van mijn vader. Ik heb als kind wellicht meer boeken dan boterhammen verorberd. En als ik groot zou zijn dan wilde ik journalist worden of leraar of... visser.'

Een opvoeding in zo'n intellectueel arbeidersgezin werpt vruchten af en bij Roland gebeurt dat al heel vroeg, want als kind al produceert hij teksten, verhalen, vertellingen... meer zelfs, in 1953 publiceert de tiener Roland een feuilleton in Het Kustblad. (1) Hij wordt er niet voor betaald, maar het feuilleton wordt achteraf wel gebundeld en in een boekje gegoten. De vijftienjarige Roland trekt ermee de boer op en legt zodoende de basis van een praktijk die hij vandaag nog steeds niet afgesloten heeft.

Desnerck: *'In Het Loze Vissertje, waarin mijn ouders, mijn broer René en ik-*

zelf zongen, ontmoette ik Karel Seys, beter bekend als Arie Sleeks. (2) Deze folklorist was bezig een reeks brochures uit te geven over de zeden en gewoonten van de Oostendenaars en het tiende deel van die reeks zou over de Oostendse woordenschat gaan. Hij vroeg mijn medewerking. Omdat mijn vader op de scheepswerf werkte en omdat er thuis nogal wat scheepsmodellen gemaakt werden had ik al vlug een verzameling technische dialecttermen uit scheepsbouw en visserij opgebouwd, maar daar had Sleeks geen interesse voor. Hij wilde zich beperken tot gewone woorden uit het dagdagelijkse leven. Intussen had ik wel de smaak te pakken en die eerste reeks werd de basis van een steeds maar uitdijende collectie dialectwoorden. Daaruit zou uiteindelijk het Oostends woordenboek groeien, in zijn jongste uitgaven ook wel bekend als de Dikke Desnerck, een grapje dat verwijst naar het woordenboek de dikke Van Daele.'

Maar zover zijn we nog niet. *'Mijn vader en ik hadden een lezing voorbereid over de visserijgeschiedenis. Met onze scheepsmodellen als didactisch materiaal kwamen wij zodoende ook in Oostduinkerke terecht in een zaaltje waarin burgemeester Honoré Loones en schepen Dorné aandachtige toehoorders waren. Meer zelfs, hij hield nauwlettend onze scheepsmodellen in het oog en werden erdoor geïnspireerd. Het idee*

De wondermooie visserij

Roland Desnerck is een vriend van de visserij: *'De visserij mag dan een hard milieu zijn, het is ook altijd al een bron van inspiratie geweest voor kunstenaars en schrijvers. Dat komt wellicht doordat de sector zich ophoudt op de grenslijn tussen land en zee, die diepte waarin de vissers verdwijnen om er hun vreemde ding te doen. Dat werkt zeer inspirerend op mensen die aan de wal achterblijven. Door wat die kunstenaars en schrijvers met hun werk aan de sector toevoegen wordt de visserij ook mooier, want er is een boeddhistische wijsheid die zegt dat schoonheid ontstaat in het oog van degene die de dingen bekijkt.'*

Desnerck houdt vandaag nog steeds voordrachten over het Oostendse vissersdialect. Organisatoren kunnen bij hem terecht op het e-mailadres desnerck.roland@skynet.be.

N.V. HOSTYNN

De zaak langs de Belgische kust waar de visserij terecht kan voor alle sanitaire en verwarmingsproblemen

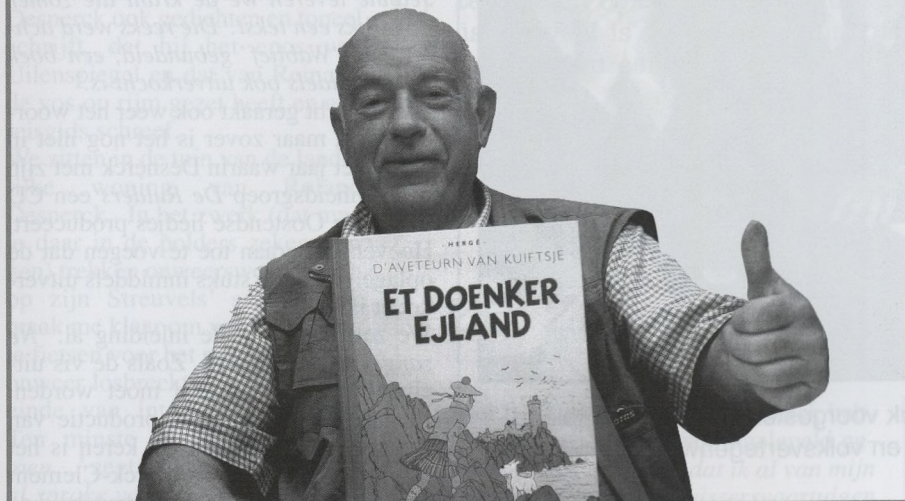
Voor een vlugge bediening!
Fortstraat 27, Oostende -

Tel.: 059 33 99 37 - 0475 32 16 20 - Fax: 059 33 99 38

www.hostyn.be — contact@hostyn.be

Kuifje, maar in 't Oostends

In 2005 werd Roland Desnerck aangezocht om een kuifjesalbum in het Oostends dialect te vertalen. Er werd gekozen voor 'De Zwarte Rotsen', omdat de strip-held in het begin van dit verhaal vanop de Oostendse kaai de mailboot naar Dover neemt. De Zwarte Rotsen werd het eerste album van Kuifje dat vertaald werd in een Vlaams dialect. De Oostendse vertaling van 'De Zwarte Rotsen' kwam uit in 2007 als 'Et Doeker Ejland'. Het boek werd een succes en inmiddels is Desnerck alweer aan de slag met de vertaling van twee andere kuifjesboeken. In 2009 mogen we de Oostendse versies van 'Het Geheim van de Eenhoorn' verwachten en van 'de Schat van de Scharlaken Rackham'.

rijpte om de collectie van mijn vader in een gepland visserijmuseum onder te brengen. In 1974 werd dat museum voor het publiek opengesteld en toen mijn vader, in datzelfde jaar, op pensioen ging, werd hij er de eerste conservator van. Hij bleef in het museum actief tot zijn overlijden in 1988.'

Gaston Desnerck wist een aanzienlijk deel van de huidige museumverzameling bijeen te brengen, maar zijn grootste verdienste is dat hij een unieke reeks scheepsmodellen bouwde die een volledig overzicht geven van alle types van vissersvaartuigen die door de geschiedenis heen in Vlaanderen werden gebruikt. Deze verzameling wordt door heel wat maritieme musea, tot ver buiten de landsgrenzen, benijd.

Woorden, woorden, woorden

Rolands kennis van de woordenschat is er inmiddels niet op achteruit gegaan. Sinds hij in 1953 door Karel Seys, alias Arie Sleeks, aangesproken werd is zijn lijstje met Oostendse dialectwoorden uitgegroeid tot een indrukwekkende kaartenbak. In 1972 verschijnt de eerste uitgave van het Oostends woordenboek. Het is een werk in eigen beheer, wat betekent dat de auteur zelf moet instaan voor de verkoop, een hachelijke onderneming, zo weet de interviewer uit eigen ervaring. Maar had Desnerck als vijftienjarige al niet bewezen dat de markt hem goed ligt? De 3.000 exemplaren gingen vlot over de toonbank en in 1979 moest hij constateren dat het boek totaal uitverkocht was.

Desnerck: *'De publicatie van het woordenboek bracht een vracht nieuwe ter-*

men op, want iedereen vond wel een woord dat nog niet in dat boek opgenomen was. Bij de tweede oplage (1980) had ik een bijvoegsel gemaakt, dat overigens ook apart gekocht kon worden, zodat de Oostendenaars weer aan het navlooien konden slaan. Intussen was ook "Vlaamse visserij en vissersvaartuigen" verschenen dat ik samen met mijn vader geschreven had en door dat onderzoekwerk had ik weer een vracht dialecttermen aan mijn kaartenbak kun-

nen toevoegen. Dat boek wordt vandaag terecht een standaardwerk genoemd en heeft inmiddels al antiquarische waarde. Komt daar bovenop dat ik zowat overal te lande uitgenodigd werd om over dat dialect lezingen te geven — ik heb inmiddels wel vele honderden zaaltjes gezien — en op elk van die avonden was er altijd wel iemand die mij een nieuw woord, een uitdrukking, een Oostendse dialectterm leerde kennen. In die kaartenbak zaten daardoor al vele duizenden woorden die in het eerste boek niet te vinden waren.'

Aan de man brengen

Werk genoeg, zo lijkt ons, maar het werd almaar erger, want in de jaren tachtig werd Desnerck door uitgever Jempie Herrebout aangesproken om in navolging van 'De Zeebrugse visserij' een werk te schrijven over die van Oostende. In 1987 verscheen op maar liefst 7.000 exemplaren 'De Oostendse Visserij'. Roland: *'In de familie van mijn echtgenote Marie-Jeanne is nogal wat vissersvolk te vinden en door het sprokkelen van dialectwoorden had ik ook persoonlijk veel vissers leren kennen, zoals de legendarische schipper Free Wolle. Daardoor werd ik gaandeweg een specialist van de Oostendse visserstermen. Professor Magda Devos en haar team hebben er dankbaar gebruik van gemaakt toen zij de oude plaatselijke beroepstermen in Vlaanderen gingen inventariseren.'*

De lezer voelt het inmiddels aan zijn ellebogen. De tweede oplage van Desnercks woordenboek geraakt op zijn beurt uitverkocht. Roland weet intussen met al zijn nieuwe bijenge-

De jonge Roeland Desnerck (links) achter zijn kaartenbak met Oostendse dialectwoorden. De eveneens nog jonge journalist Herman Moerman vlooit het werk uit.

De Dikke Desnerck wordt aan het publiek voorgesteld. Links van Roland zien we de auteur Karel Jonckheere (†) en volksvertegenwoordiger Alfons Laridon (†).

sprokkelde woorden geen blijf en hij giet ze in een nieuwe editie van het Oostends woordenboek, een dikke turf van 575 bladzijden. De *Dikke Desnerck* is geboren en in zijn zog ziet ook een

poster het daglicht, waarop 112 verzamelde Oostendse spreuken afgebeeld worden. (Overigens ook alweer de tweede druk.) Voor al die inzet werd hij verschillende keren gelauwerd. Een

ander mens zou op die lauweren gaan rusten, want iedereen is het erover eens dat het woordenboek een volkskundig meesterwerk is. Maar Desnerck blijkt nog maar goed op gang te zijn.

'In 1995 vraagt de Oostendse journalist Ronny Driesmans me om in Het Laatste Nieuws een column te schrijven waarin dagelijks een Oostends dialectwoord uitgelegd wordt. Samen met Marie-Jeanne leveren we de krant die zomer dagelijks een tekst. Die reeks werd achteraf in 'Wablief' gebundeld, een boek dat inmiddels ook uitverkocht is.'

Uitverkocht geraakt ook weer het woordenboek, maar zover is het nog niet in 2000, het jaar waarin Desnerck met zijn gelegenheidsgroep *De Rulders* een CD met oude Oostendse liedjes produceert. Hoeven wij eraan toe te voegen dat de oplage van 2000 stuks inmiddels uitverkocht is?

We zeggen het in de inleiding al: *'Ne zanger is een groep.'* Zoals de vis uiteindelijk geconsumeerd moet worden, zo gaat het ook met de productie van een schrijver. Honderden keren is het schrijversbedrijfje Desnerck-Clement de boer opgetrokken om de mensheid de vreugden van het Oostends dialect te leren kennen. Honderden keren werd daarbij de koffer geleegd: boeken, posters, CD's en aanverwanten. En dat gebeurde allemaal in de vrije tijd, want Roland stond in het onderwijs, uiteinde-

Zeevisserfonds
Wandelaarkaai 4
8400 Oostende
Tel: 059 509555
Fax: 059 509525
info@zeevisserfonds.be

Openingsuren:
Van maandag t/m donderdag van
8.30u tot 12.15u – 13u tot 17u
Op vrijdag van 8.30u tot 12.30u

SDVO vzw
Wandelaarkaai 4
8400 Oostende
Tel: 059 509 526
Fax: 059 509 664
info@sdvo.be

Openingsuren:
Van maandag t/m donderdag van
8.30u tot 12.15u – 13u tot 17u
Op vrijdag van 8.30u tot 12.30u

lijk zelfs op directieniveau.

Hoe staat het inmiddels met de steekkaarten? Desnerck: *'Tijdens al die lezingen had ik alweer massa's nieuwe dialectwoorden leren kennen. En toen ook de uitgave van 1988 uitgeput geraakte kwam er in 2006 een vierde editie waarin nog eens 5.000 nieuwe termen opgenomen werden.'*

Tussendoor vernemen we dat Desnerck ook gedichten en toneel schrijft, dat hij het epos van Uilenspiegel en dat van Reinaert de vos op rijm gezet heeft en een reisgids schreef.

We zitten in de tuin van de landelijke woning van Roland Desnerck. In het zwerk (dat mag je daar in de polders zeker zeggen) trekken onweerswolken zich op zijn Streuvels' samen. Ik maak me klaar om weer naar huis te fietsen voor het aangekondigde onweer losbreekt. Ik ben aan het einde van interview gekomen. Ten minste dat dacht ik. *'En toen...'* zegt Roland, *'toen was er al sprake van de Kuifjesvertalingen.'* De Kuifjesvertalingen! Maar dat plaatsten we al in een kadertje.

Onder de indruk van zoveel daadkracht vraag ik hem nog of zo'n productie nog tijd overlaat voor ontspanning. De vraag krijgt een sterk Desnerckiaans antwoord. *'Wel ja, we hebben een druk familieleven en o ja, zo heb ik ook louter voor het plezier een roman geschreven, Twee Bokalen die door de Oostendse uitgeverij Manga gepubliceerd werd. En wat wij ook graag doen is reizen. Ook vandaag organiseer ik nog uitstappen in binnen- en buitenland. Ik begeleid groepen en leer hen als gids een stad, een streek kennen.'*

Dat komt ervan als je uit zo'n nest van intellectuele arbeiders komt: werklust en volksverheffing gaan er hand in hand. Zo maken ze er vandaag geen meer. (fv)

(1) Het Kustblad was een initiatief van Robert Lanoye en Maurice Verbeke. De krant begon na de Tweede Wereldoorlog met een oplage van 900 exemplaren, drie weken later bekoorde de krant al 3000 personen. (Brend Vantournhout: *'Van Pannestrand tot de Zeewacht. Een blik op de evolutie van Oostende in de periode 1940-1980'*). Het liberale weekblad heeft minstens tot 1959 bestaan.

(2) Karel Seys schreef talrijke artikelen en brochures over folkloristische onderwerpen. Hij publiceerde onder het anagram Ary Sleeks. Hij richtte in 1954 in Oostende de nog steeds bestaande volkskundige kring De Plate op. Het internet leert ons dat zich in de bibliotheek van Roeselare een werkje van Sleeks bevindt dat luistert naar de titel: *'Het Oostendse dialect'*, Oostende, zonder jaar.

Benny Viaene en Davy Torck zijn vissers. Viaene (46) is aan boord van de O 71 Jacob Kien (221 kW) te vinden. Davy Torck heeft niet eens half zijn leeftijd. Hij is schipper op de O 700 Bi Si Ti (176 kW). De motorvermogens die we hierboven vermelden maken de lezers duidelijk is dat we vandaag in een kustvissersgezin te gast zijn.

In het huis van beide schippers — ankertje voor de deur — is Roland Desnerck vandaag onze gastreporter. Hij stelt de vragen, terwijl hij ook volop Oostendse uitdrukkingen aan het hamsteren is. Zoveel is na het interview zeker: binnen enkele jaren mogen we ons aan een nieuwe, uitgebreide editie van het Oostends woordenboek verwachten.

Benny Viaene & Davy Torck

'De visserij blijft, maar ze zal slanker zijn dan ooit'

Zowel Benny Viaene als Davy Torck hebben de visserij met de pap ingelepeld gekregen. Torck: *'Ik denk dat ik al van mijn drie jaar aan boord van vissersvaartuigen rondloop. Van zodra ik iets ouder was bracht ik, aan de zijde van mijn vader Marcel, de vakanties op zee door. Tegen de tijd dat ik dertien was kon ik al goed meewerken aan boord.'* Bij Viaene is het niet anders. Hij stamt uit een geslacht van kustvissers. Zijn grootvader Maurice en zijn beide overgrootvaders, Alfons Buysse en Karel Viaene, waren al beroepsvissers. Ook moeder Maria Rassaert stamt uit de visserij. Haar vader, Eduard, reedde in lang verleden tijden de O 49 *Maria-René* uit, een houten vaartuigje met een Deutzmotor van amper 35 pk.

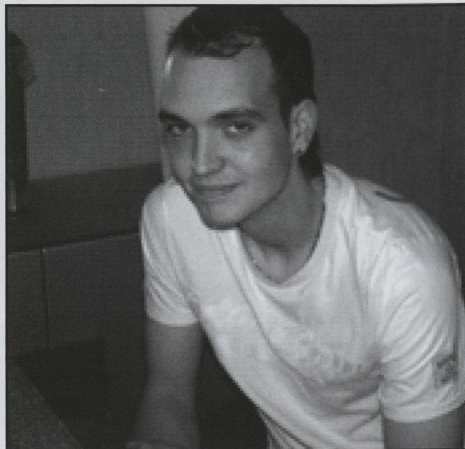
Vader Gilbert Viaene (° Dieppe, 3 november 1918) liet in 1967 op de werf Deweert het stalen garnaalenvaartuig O 101 bouwen. Het schip werd genoemd naar Benny, de zoon waarmee we vandaag aan tafel zitten. Die zoon heeft vijftientwintig jaar op de O 101 gevaren, vervolgens drie jaar op de O 100 (een zusterschip van de

O 101), daarna heeft hij de visserij een jaar de rug toegekeerd en nu trekt hij weer de zee op, zoals steeds op een kustvissersvaartuig, zoals steeds op zoek naar garnalen. Benny: *'Zoals velen heb ook ik wel een aanvraag ingediend om bij de baggeraars te werken, maar dan ben je telkens veel weken van huis weg en ik zie dat eerlijk gezegd, toch niet zitten.'*

Zijn gezellin Martine, moeder van Davy, komt even goed uit een vissersnest. De *Steenkistes* zijn een begrip in de visserij en de familie leverde vermaarde schippers aan de sector. We ontmoetten haar vroeger al toen zij in Oostende het cliënteel bediende in het pittoreske visserscafé 't Vegeetje.

De wortels van Davy Torck liggen dan weer in Gent, maar vader Marcel is wel een doorgewinterde visser die vandaag nog steeds ter zeevisserij vaart. Davy Torck: *'Bij mij is het niet zozeer de afwezigheid van huis die me bij de baggeraars weg houdt, want ik ben ook al op de grote boomkorvaartuigen actief geweest en dan kom je 's morgens ook niet thuis. Maar de visserij is een heel apart leven en dat heeft zijn eigen wetmatigheden, zijn eigen zorgen, maar ook zijn eigen charmes. Baggeraars mogen dan wel een regelmatig inkomen hebben, maar de visserij is juist extra spannend omdat de vangst en het inkomen onzeker is. Telkens je uitvaart is het weer een avontuur. Wat zal de zee ons deze keer opleveren? Dat is onzeker en daarmee moet je kunnen leven, maar volgens mij is dat een van de meest boeiende facetten van het beroep.'*

Roland Desnerck, die vandaag de vragen stelt, vraagt zich af hoe het komt dat de sector dan richting baggeraars leegloopt. Torck: *'Dat is een vicieuze cirkel. De dieselprijs blijft hoog. Bij veel reders is er geen geld meer om het schip in orde te houden. Je gaat dan in zee met vaartuigen waarop van alles misloopt. Of het schip*

Davy Torck, jonge visser met liefde voor het beroep